

3.3.2 AVALUACIÓ D'IMPACTE AMBIENTAL

L'aplicació del procediment d'avaluació d'impacte ambiental (AIA) a actuacions que afecten de forma significativa el territori, permet posar en coneixement de la societat en general i de les Administracions competents el grau de compatibilitat o no d'un determinat projecte o actuació amb la conservació i l'ús sostenible dels recursos naturals. De moment, no s'han utilitzat totes les potencialitats de l'AIA com a una veritable eina de gestió. Malgrat tot, la seva aplicació sistemàtica en els casos previstos per la llei ha permès modificar puntualment decisions que haurien representat la pèrdua de valors de la biodiversitat del país.

La Directiva 85/337/CEE de la Unió Europea sobre AIA va suposar un pas decisiu al obligar a sotmetre a avaluació ambiental tota una sèrie de projectes. L'abril de 1988 Catalunya va incorporar aquesta directiva mitjançant el Decret 114/1988, el qual desenvolupa la legislació bàsica de l'Estat espanyol (RDL 1302/1986 i el seu reglament RD 1131/1998). A més, altres legislacions sectorials amplien l'obligatorietat de sotmetre a tràmit d'AIA tota una sèrie d'actuacions, essent les principals el Pla d'espais d'interès natural PEIN (1993) i la Llei de carreteres (1993).

Des d'aquest moment i fins l'estiu de 1998 a Catalunya han passat el tràmit d'AIA un total de 226 projectes amb les seves corresponents declaracions d'impacte ambiental (DIA). Es pot observar en aquestes dades l'enorme incidència de la normativa del PEIN i de carreteres en el nombre de projectes sotmesos a AIA, a partir de l'any 1993.

Número d'AIA per tipus de projecte tramitades a Catalunya

Tipus de projecte	Núm. DIA
Afeccions al PEIN	111
Infraestructures viàries	84
Ports esportius	15
Modificacions de l'ús de sol	9
Embassaments	7

Cal tenir present que alguns projectes són tramitats a través de l'òrgan ambiental de l'Estat espanyol, que junt amb les Comunitats Autònomes té competències compartides en matèria mediambiental. A l'àmbit estatal, des de l'aprovació del reglament d'estudis d'impacte ambiental de 1988 i fins març de 1996, s'havien tramitat un total de 227 projectes amb declaració d'impacte ambiental publicada.

**Número d'AIA per tipus de projecte tramitades
per l'òrgan ambiental a nivell estatal des de 1988 a 1996**

Tipus de projecte	Núm. DIA
Carreteres	124
Mineria	37
Grans Preses	35
Altres	25
Ferrocarrils	6

En general, les dades disponibles dels darrers anys donen una mitjana de tramitació a l'estat espanyol d'unes 30 DIA/any a l'òrgan ambiental de l'Estat i entre 20 i 50 DIA/any a cadascuna de les Comunitats Autònomes.

Malgrat disposar de poques dades fiables, en els darrers anys s'han incrementat les actuacions sotmeses a AIA. Tanmateix, la majoria de projectes tenen una DIA positiva i menys d'un 2 % presenten DIA negatives o desfavorables a tot l'Estat espanyol.

L'AIA és una eina que hauria de permetre garantir que les actuacions sobre el territori siguin compatibles amb la protecció, conservació i us sostenible dels recursos naturals, però això no depèn només de la realització del tràmit administratiu, sinó de la qualitat dels estudis d'impacte ambiental i de la consideració de la variable ambiental com un element important en la presa de decisions per part de les administracions.

Respecte a la qualitat, malgrat que ha millorat en els darrers 3 anys, es troba lluny de ser acceptable. La millora es detecta especialment en el cas dels estudis d'impacte ambiental de carreteres, probablement perquè l'administració de carreteres de la Generalitat de Catalunya ha realitzat un important esforç en la sistematització de la redacció d'estudis d'impacte ambiental de la majoria dels seus projectes, incorporant la seva realització de manera simultània a la redacció dels estudis informatius de carreteres, i introduint la variable ambiental en el procés de selecció d'alternatives.

Un estudi recent de valoració de la qualitat dels estudis d'impacte ambiental realitzats a nivell europeu facilitava les dades que tot seguir es detallen, tot i estar basades en una mostra relativament petita d'estudis. Es constata que a l'Estat espanyol gairebé la meitat dels estudis d'impacte ambiental tenen una qualitat inadequada.

Proporció d'EsIA valorats com "satisfactoris" en diversos països de la Unió Europea

País	Període analitzat	Núm. EsIA revisats	EsIA "satisfactoris" (%)
Alemanya	1993-95	12	100
Bèlgica	1994-95	4	25

Dinamarca	1993-95	4	50
Grècia	1994-95	4	75
Irlanda	1994-95	4	75
Portugal	1993-94	4	75
Regne Unit	1994-95	12	66
Espanya	1993-95	19	53

L'eficàcia de l'AIA com a eina de sostenibilitat i conservació de la biodiversitat passa necessàriament per una millora de la qualitat dels estudis d'impacte ambiental, de la informació que contenen i de la seva capacitat d'incidir en el procés de presa de decisions, sense oblidar que un gran nombre d'actuacions amb greus impactes no estan obligades a sotmetre's al tràmit d'AIA.

En aquest sentit la Directiva 97/11/CEE amplia de forma important el tipus d'actuacions que s'hauran de sotmetre a tràmit d'AIA, tant pel tipus de projecte com per l'establiment per part de cada estat membre d'una sèrie de límits i criteris de selecció. Aquesta directiva ha de ser traspassada a legislació bàsica de l'Estat com a molt tard el març de 1999.

Més rellevant seria la desitjada aprovació de la proposta de Directiva d'AIA de plans, polítiques i programes, que suposaria la intervenció de la variable ambiental en les primeres fases del planejament i establiment de polítiques, convertint l'AIA en una veritable eina de gestió del medi ambient de caràcter transversal.

Cal destacar que l'Administració catalana va donar un gran pas en exigir en les seves DIA, l'establiment d'equips de vigilància ambiental a peu d'obra responsables del seguiment dels impactes ambientals i de l'adopció de les mesures correctores indicades en l'Estudi d'Impacte Ambiental i en la pròpia Declaració d'Impacte Ambiental. Però, l'eficàcia real de les mesures correctores, té lloc una vegada entra en explotació el projecte, i és en aquesta fase on s'ha de veure i controlar l'eficàcia d'aquestes mesures.

Referent als efectes que el territori rep després d'haver-se dut a terme un projecte determinat, amb l'aplicació de les corresponents mesures correctores, cal dir que gairebé no es realitza cap seguiment la seva eficàcia. A més a més, els estudis de seguiment posterior que es puguin fer, solament es queden en això, estudis, no existint cap possibilitat d'aplicació de noves mesures en cas necessari.

Objectius a assolir:

- Superar l'actual model centrat a nivell de projecte i estendre'l als plans, programes i polítiques per garantir que les variables ambientals es tinguin en compte en tots els àmbits i a tots els àmbits de presa de decisions.

- Actualitzar la normativa sobre impacte ambiental en base a l'experiència adquirida: unificació de normatives; ampliació dels supòsits; introducció de procediments simplificats; sistematitzar el procediment de realització dels estudis d'impacte ambiental; evitar la fragmentació de projectes; seguiment i control de les mesures correctores; etc.
- Unificar el procediment d'AIA dels projectes de competència estatal amb els que són responsabilitat de l'òrgan ambiental català, per evitar l'actual disparitat de procediments, criteris i nivells d'exigència.
- Convertir el procediment d'AIA en un verdader procés participatiu, fomentant i facilitant la participació dels diferents sectors interessats en totes les fases del procés: establiment d'un període previ de consultes; millora del procés d'informació pública i de la difusió de dades; etc.
- Establir mesures per millorar la qualitat dels estudis d'impacte ambiental, garantint, alhora, una relació fluïda entre els redactors del projecte i del corresponent estudi, i sopesar la conveniència d'establir un planter d'experts que avaluï de forma independent els estudis d'impacte ambiental de projectes de gran magnitud o que afecten a zones de gran valor natural.
- Aplicar mecanismes de control i seguiment de les mesures correctores establertes a la declaració d'impacte ambiental a tots els diferents tipus de projectes, tant durant el període d'execució d'obres com durant la seva explotació.